

Julie Yip-Williams

Het ontrafelen van het leven

Vertaling Joke Jonkhof

HarperCollins



Voor dit boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC™ ten behoeve van verantwoord bosbeheer.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam

Copyright © 2019 by The Williams Literary Trust
Oorspronkelijke titel: *The Unwinding of the Miracle*
Copyright Nederlandse vertaling: © 2019 HarperCollins Holland
Vertaling: Joke Jonkhof
Omslagontwerp: Buro Blikgoed
Omslagbeeld: Shutterstock
Foto auteur: © PaulLeMarc
Zetwerk: Mat-Zet B.V., Soest
Druk: CPI Books GmbH, Germany

ISBN 978 94 027 0248 4
ISBN 978 94 027 5766 8 (e-book)
NUR 320
Eerste druk maart 2019

Originele uitgave verschenen bij Random House, een imprint en divisie van Penguin Random House LLC.

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises Limited
* en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met ® zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

- Voorwoord 9
1. Dood, deel één 12
 2. Leven 16
- Zomer en herfst 2013**
3. De kansen 27
 4. Geesten zien 33
 5. De oorlogsvoering en de wapens 39
 6. Deals met God 41
 7. CEA, PET, MRI... 47
 8. De zegen de reis in m'n eentje te maken 54
 9. Het geheim 65
 10. Momenten van geluk 88
 11. Een avontuur met de Chinese kruidendokter 96
- 2014**
12. Onheilspellende banden 107
 13. Het Kruispunt van de Wereld 113
 14. Hoop 121
 15. Ik ben verdwaald 129
 16. Een nachtmerrie 134
 17. De hand van God 142
 18. Een verhaal over liefde 152
 19. Het lot – geluk en ongeluk 166
 20. Cijfers, een herevaluatie 187
 21. Vier je overwinningen waar je maar kunt 198
 22. De kanker zit in mijn longen 206

2015

- 23. Van duisternis naar kracht 211
- 24. 'In je maag houden' 221
- 25. Een dag uit mijn leven 228
- 26. Onoverwinnelijkheid 237
- 27. Herboren dromen 249
- 28. Ik sluit me af 256
- 29. Een spelletje Cluedo 263
- 30. Het geschenk van verdriet 275

2016

- 31. Toen de Yips naar Amerika kwamen 283
- 32. Leven 293
- 33. Waanzin 296
- 34. Chipper 309
- 35. Moed en liefde 317
- 36. Haat 326

2017

- 37. Vertrouwen, een les uit de geschiedenis 339
- 38. Thuis 345
- 39. Geloof 350
- 40. Pijn 355
- 41. Dood, deel 2 359
- 42. Ik bereid me voor 364
- 43. Liefde 378

2018

- 44. Het ontrafelen van het leven 397

Nawoord 416

Dankbetuiging 427

Over de auteur 430

Dood, deel één

Maart 1976, Tam Ky, Zuid-Vietnam

Toen ik twee maanden oud was, namen mijn ouders mij op aan-
dringen van mijn grootmoeder van vaderskant mee naar een
kruidendokter in Da Nang. Het plan was de man goudstaven te
geven, in ruil voor een brouwsel dat mij in de eeuwige slaap zou
doen belanden. Omdat ik blind was geboren, was ik, volgens
mijn Chinese grootmoeder, beschadigd. Ik zou een last voor de
familie zijn en ik zou haar schaamte brengen. Ik zou nooit een
man vinden. En bovendien, zo redeneerde mijn grootmoeder,
toonde ze me genade: mij zou een miserabel bestaan bespaard
blijven.

Op die morgen deed mijn moeder mij heel oude babykleer-
tjes aan, vol bruin-gele vlekken afkomstig van de poep van mijn
oudere zus of broer die mijn moeder er niet uit had gekregen,
ondanks de vele wasbeurten. Mijn grootmoeder had mijn moe-
der opdracht gegeven mij deze kleertjes aan te doen en stond in
de deuropening van mijn ouders slaapkamer toe te kijken hoe
mijn moeder mij aankleedde. ‘Het zou zonde zijn haar iets an-
ders aan te doen,’ zei ze toen mijn moeder klaar was, om nog
maar eens de juistheid van haar instructies te bevestigen.

Dit waren de kleertjes waarin ik moest doodgaan. In moeilij-
ke tijden, zoals toen het geval was, had het geen zin een mooie

baby-outfit weg te gooien door het een kind aan te trekken dat spoedig een dood lichaampje zou zijn.

Dit familiedrama speelde zich af in het roodgloeiende middelpunt van de Koude Oorlog. Zuid-Vietnam was elf maanden terug 'bevrijd' door Noord-Vietnam, en het dominospel van de wereldpolitiek viel het leven van de familie Yip binnen.

Tegen 1972 had de oorlog zich onmiskenbaar gekeerd tegen Zuid-Vietnam. Mijn vader was doodsbang om de weinige bezittingen die hij had verworven, te verliezen door zijn leven te wagen voor een land waarvoor hij, als etnische Chinees, weinig tot geen nationalistische trots voelde. In de periode van zijn vier jaar militaire dienst vertelde mijn vader zijn familie tijdens zijn korte bezoeken nooit iets over welke vreselijke dingen hij had gezien en gedaan. Zijn moeders pogingen hem te sparen voor de verschrikkingen van de oorlog door hem via omkoping een positie als chauffeur voor een legerkapitein te bezorgen lukten, maar waren niet zo succesvol als gehoopt. Mijn vader zag zichzelf vijandelijk gebied in rijden, niet wetende waar precies de scherpschutters en landmijnen op de loer lagen. Hij sliep 's nachts in de jungle, op de grond, bang voor sluipende Vietcong-strijders die hem de keel konden doorsnijden in zijn slaap, en wakker schrikkend door de explosies die de wankele stilte openscheurden. Uiteindelijk overheerste bij hem de voortdurende angst om te sterven – of, erger, een ledemaat te verliezen, zoals een paar van zijn kameraden was overkomen – over elk eergevoel of over de angst voor lafaard te worden uitgemaakt. Op een dag liep hij weg van het kamp onder het voorwendsel dat hij voorraad uit zijn jeep ging halen – en hij keek niet om. In een week tijd liep en lifte hij naar Saigon, de hoofdstad van Zuid-Vietnam, waar hij zich verborgen hield in Cholon, een oude wijk bewoond door minstens een miljoen etnische Chine-

zen. Cholon was zo'n levendige plek, met zo'n grote bevolking die niets met de oorlog ophad, dat hij zich daar goed kon verbergen en zich toch vrijelijk kon bewegen binnen de wijk.

Mijn grootmoeder, aan wie het mijn vader lukte een bericht te sturen over zijn verblijfplaats, vertrouwde niemand om dit geheim te houden – zelfs haar andere zoons niet – en stelde mijn moeder voor dat die zich bij mijn vader in Saigon zou voegen. En zo ging mijn moeder naar Saigon, met mijn tweejarige zusje Lyna op de ene arm en mijn broertje Mau, nog een baby, op de andere arm. Ze leefden daar met mijn vader in grote onzekerheid tot het eind van de oorlog, in afwachting tot het veilig was om terug te keren naar Tam Ky zonder het risico om gevangengenomen te worden, of, erger, gedwongen te worden deel te nemen aan militaire dienst in de toen snel verslechterende situatie. Het was in elk geval geen tijd om er nog een kind bij te krijgen.

Toen Saigon viel, op 30 april 1975, vierden mijn ouders feest met de rest van Saigon: niet omdat ze geloofden in het nieuwe communistische regime, maar omdat de oorlog eindelijk tot een einde kwam. Terwijl Saigon in andere handen overging, vierden ze dit door op te gaan in de verhitte menigte en mee te doen aan het plunderen van de plotseling verlaten winkels en warenhuizen. Ze namen gastankjes en zakken rijst mee, en alles waar ze ook maar de hand op konden leggen en wat ze konden dragen. Ze vierden ook het nieuws van mijn naderende komst in deze wereld. Nadat Saigon definitief was gevallen, gingen ze terug naar huis, naar Tam Ky, waar ik werd geboren op een doodgevone avond in januari 1976. Ik woog iets meer dan 3 kilo (tussen de 6 en 7 pond), nogal groot vergeleken met het Vietnamese gemiddelde, maar ook weer niet zo groot dat mijn moeder en ik het risico liepen te overlijden bij de bevalling. De ziekenhuizen waren smerig en een keizersnede was geen optie in die dagen;

niemand wist hoe die uit te voeren, behalve misschien in Saigon. Mijn vader noemde me 莉菁, uit te spreken als 'Lijing' in Mandarijn Chinees en 'Lising' in Hainanees Chinees. Het betekent letterlijk: 'de belichaming van jasmijn'. Mijn naam was bedoeld om een gevoel van levendigheid, vitaliteit en schoonheid over te brengen. Mijn moeder, die zo lang had gewacht op weer een baby, was blij en ontroerd. Zo ook mijn grootmoeder – toen nog wel. Twee maanden later lag ik, ter dood veroordeeld, in de besmeurde babykleertjes van mijn broer en zus, in de armen van mijn vader, in de bus naar Da Nang op Highway 1, om de twee uur durende reis naar het noorden te maken.

Leven

14 juli 2017, Brooklyn, New York

Lieve Mia en Isabelle,

Ik heb alle logistieke problemen opgelost die samenhangen met mijn sterven die ik maar kan bedenken – ik heb een niet al te dure kok ingehuurd voor jullie en papa; ik heb een lijst achtergelaten met instructies, met wie jullie tandarts is, wanneer jullie schoolgeld moet worden betaald, wanneer het huurcontract voor de viool moet worden verlengd en heb de gegevens van de pianostemmer opgeschreven. Eerdaags zal ik video's maken over allerlei zaken die ons appartement betreft, zodat iedereen weet waar de luchtfilters zitten en welk soort hondenvoer Chipper altijd krijgt. Maar ik realiseer me dat al deze dingen futiliteiten zijn, de makkelijk op te lossen, onbelangrijke dingetjes van het o zo alledaagse.

Ik realiseer me dat ik als moeder enorm zou hebben gefaald als ik niet zou proberen jullie pijn dat jullie mij moeten verliezen te verzachten, als ik niet in elk geval een poging zou doen om datgene een plaatsje te geven wat waarschijnlijk de grootste vraag in jullie jonge levens zal zijn. Jullie zullen voor altijd de kinderen zijn wier moeder is gestorven aan kanker, met mensen om je heen die jullie zullen aankijken met een mengeling van

medeleven en medelijden (wat jullie ongetwijfeld niet leuk zullen vinden, ook al bedoelt iedereen het goed). Dat feit, dat je moeder doodgaat, zal zich met de stof van jullie leven verweven, als een vlek op een anders ongerept geheel. Wanneer jullie zien dat andere mensen hun ouders nog hebben, zullen jullie je afvragen: waarom moest mijn moeder ziek worden en sterven? Het is niet eerlijk, zullen jullie dan roepen. En jullie zullen er enorm naar verlangen dat ik er zou zijn om je te troosten wanneer een vriend onaardig tegen je is geweest, dat ik bij je zou zijn als er gaatjes in je oren worden geprikt, dat ik op de eerste rij zou zitten en hard zou applaudiseren bij jullie muziekkuitvoeringen, dat ik die lastige ouder zou zijn die graag nóg een foto van je wil op de dag dat je bent afgestudeerd, dat ik je kan helpen met je trouwjurk op je bruiloft, dat ik je pasgeboren baby uit je armen kan overnemen zodat jij even kunt slapen. En elke keer dat je naar mij verlangt, zul je weer verdriet hebben en zul je je afvragen waarom ik er niet meer ben.

Ik weet niet of mijn woorden ooit jullie pijn kunnen wegnemen. Maar ik zou nalatig zijn als ik het niet zou proberen.

Mijn geschiedenislerares op de middelbare school, Mrs. Olson, een behoorlijk excentriek iemand maar een fantastische lerares, beantwoordde altijd onze puberale protesten, zoals de uitroep 'Dat is niet eerlijk!' (als ze bijvoorbeeld vragen op ons losliet wanneer we het spel wel-waar-niet-waar speelden) met: 'Het leven is niet eerlijk. Wen er maar aan!' Op de een of andere manier groeien we op met het idee dat er eerlijkheid moet zijn, dat mensen eerlijk behandeld moeten worden, dat er gelijkheid moet bestaan in behandeling en mogelijkheden. En dat er verwachtingen kunnen worden ontleend aan opgroeien in een rijk land waar de rechtsregels zo diep zijn verankerd. Zelfs op de prille leeftijd van vijf jaar riepen jullie beiden al dingen over eer-

lijkheid alsof het een of ander fundamenteel recht was (zoals dat het niet eerlijk was dat de een naar een film mocht kijken en de ander niet). Dus misschien zitten deze verwachtingen over eerlijkheid, rechtvaardigheid en gelijkheid wel vastgeklonken in de menselijke geest en in ons moreel kompas. Ik weet het niet.

Maar wat ik wel zeker weet is dat Mrs. Olson gelijk had. Het leven is niet eerlijk. Het zou onnozel zijn om eerlijkheid te verwachten – tenminste, als het gaat om zaken als leven en dood, zaken buiten het oog van de wet, zaken die niet kunnen worden bestuurd of gemanipuleerd met menselijke inspanning, zaken die duidelijk het domein zijn van God, of van het geluk of van het lot, of van een of andere onbekende, onbegrijpelijke kracht.

Hoewel ik zelf niet zonder moeder opgroeide, heb ik op een andere manier te lijden gehad en begreep ik al op jonge leeftijd – jonger dan jullie nu zijn – dat het leven niet eerlijk is. Ik keek naar al die andere kinderen, die later auto zouden gaan rijden of konden tennissen en die geen vergrootglas nodig hadden om te kunnen lezen, en dat deed me pijn op een manier die jullie nu misschien wel kunnen begrijpen. Mensen keken ook naar mij met medelijden, en daar walgde ik van. Mij werden ook mogelijkheden ontzegd; ik was altijd degene die de scores bijhield en nooit het spel meespeelde tijdens de gymlessen. Mijn moeder dacht dat het niet de moeite waard was dat ik Chinees zou gaan studeren na de Engelse school, zoals mijn broer en zus wel deden, omdat ze ervan uitging dat ik de Chinese karakters toch niet goed genoeg zou kunnen zien. (Later zou ik Chinees studeren op de universiteit, zou ik in het buitenland gaan studeren en zou mijn kennis van het Chinees die van mijn broer en zus overstijgen.) Voor een kind is niets erger dan ‘anders’ zijn, op zo’n negatieve, medelijdende manier. Ik was vaak verdrietig. Ik huilde van eenzame woede. Net als jullie nu, had ik mijn eigen ver-

lies, het verlies van zicht, dat het verlies van zoveel méér met zich meedroeg. Ik rouwde. Ik vroeg me af: waarom? Ik haatte de oneerlijkheid van dit alles.

Mijn lieve kinderen, ik heb het antwoord niet op de waarom-vraag – althans niet nu en niet in dit leven. Maar ik weet wel dat er ongelooflijk veel waarde zit in pijn en lijden als je jezelf toestaat die pijn te ervaren, te huilen, verdriet en rouw te voelen. Loop dwars door het vuur en je zult herrijzen aan het eind: ongeschonden en sterker. Ik beloof het jullie. Jullie zullen uiteindelijk waarheid en schoonheid en wijsheid en vrede vinden. Jullie zullen begrijpen dat niets voor altijd duurt; noch pijn, noch vreugde. Jullie zullen begrijpen dat vreugde niet kan bestaan zonder droefheid. Verlichting van pijn kan niet bestaan zonder pijn. Mededogen kan niet bestaan zonder wreedheid. Moed kan niet bestaan zonder angst. Hoop kan niet bestaan zonder wanhoop. Wijsheid kan niet bestaan zonder smart. Dankbaarheid kan niet bestaan zonder een gemis aan iets. Deze schijnbare tegenstellingen zijn overal en overvloedig aanwezig in dit leven. Leven is een oefening om hiermee om te gaan.

Ik was achtergesteld door mijn slechte ogen. En toch heeft dat ene ongelukkige fysieke ongemak mij ten goede veranderd. In plaats van me zelfmedelijden te bezorgen, heeft het mijn ambitie aangewakkerd. Het heeft me vindingrijker gemaakt. Het heeft me slimmer gemaakt. Het leerde me om soms hulp te vragen, me niet te schamen voor mijn lichamelijke tekortkoming. Het dwong mij om eerlijk te zijn tegenover mezelf en mijn beperkingen, en daardoor uiteindelijk ook eerlijk te zijn tegenover anderen. Het gaf me kracht en weerbaarheid.

Jullie zullen zonder moeder zijn. Als jullie moeder, wens ik dat ik jullie kon beschermen tegen de pijn. Maar ook als jullie moeder, wens ik dat jullie die pijn juist voelen, om die te bele-

ven, te omarmen en ervan te leren. Wees er een sterker mens door, want jullie weten dat jullie ook mijn kracht meedragen. Wees er een invoelender mens door; heb empathie voor alle anderen die lijden, op hun eigen manier. Beleef er vreugde door in het leven, en in alle schoonheid die het leven in zich heeft; leef voor mij met passie en bezieling. Wees dankbaar zoals alleen iemand die zo jong haar moeder verloor kan, met jullie begrip van de wisselvalligheid en kostbaarheid van het leven. Dit is mijn uitdaging voor jullie, mijn lieve meisjes, om een akelige geschiedenis te transformeren naar een bron van schoonheid, liefde, kracht, moed en wijsheid.

Velen zullen het met me oneens zijn, maar ik heb altijd geloofd, altijd, zelfs toen ik als vroegwijs klein meisje huilend en alleen in mijn bed lag, dat ons doel in het leven is om alles te ervaren wat we kunnen ervaren, om op die manier zo veel mogelijk te begrijpen van de mens als maar kan in één leven, hoe lang of kort dat leven ook mag zijn. We zijn hier om de gehele complexe reeks aan emoties te voelen die bij de mens horen. En vanuit die ervaringen kan onze ziel groeien en leren, en zich veranderen en ontwikkelen, en zo kunnen we een beetje meer begrijpen over wat het nu echt betekent om een menselijk wezen te zijn. Ik noem dit de evolutie van de ziel. Weet dat jullie moeder een ongelooflijk mooi leven heeft geleefd, gevuld met meer dan haar 'eerlijke' deel aan pijn en lijden, eerst met haar blindheid en toen met haar kanker. En ik heb toegestaan dat die pijn en dat lijden mij konden bepalen en veranderen, maar ten goede.

In de jaren na de diagnose heb ik een liefde en een mededogen leren kennen waarvan ik niet wist dat die mogelijk waren. Ik ben getuige geweest van het hoogste niveau van menselijke zorg en medeleven, die mij nederig hebben gemaakt en me hebben aangemaand een beter mens te zijn. Ik heb verpletterende angst

voor de dood gekend, en toch overwon ik die angst en vond ik moed. De lessen die eerst mijn blindheid en later de kanker mij hebben geleerd zijn te veel om hier op te noemen, maar ik hoop, wanneer jullie lezen wat hierna komt, dat jullie begrijpen hoe het mogelijk is om op een positieve manier te veranderen door tragedie, en door de diepere waarde van het lijden te kennen. De waarde van iemands leven ligt niet in het aantal jaren dat hij of zij heeft geleefd; eerder in hoe goed die persoon de lessen in zijn of haar leven heeft opgenomen, in hoe goed die persoon werd in het begrijpen en distilleren van de chaos van menselijke ervaringen. Hoewel ik veel langer bij jullie had willen blijven als ik het voor het kiezen had gehad: als jullie kunnen leren van mijn dood, als jullie mijn uitdaging een beter mens te worden juist dankzij mijn dood kunnen accepteren, dan zou dat mijn geest buitensporig veel vreugde en vrede brengen.

Jullie zullen je alleen en eenzaam voelen, maar toch: begrijp dat je niet alleen bent. Het is waar dat we ons levenspad alleen afleggen, omdat we voelen wat wijzelf voelen als individu en omdat we allemaal onze eigen keuzes maken. Maar het is mogelijk om je tot anderen te wenden en gelijkgestemden te vinden, en dan zul je je niet zo alleen voelen. Dit is ook weer een van die paradoxen van het leven waarmee je moet leren omgaan. In de eerste plaats hebben jullie elkaar om op te leunen. Jullie zijn zusjes, en dus hebben jullie een bloedband en gezamenlijke ervaringen die nergens mee zijn te vergelijken. Vind troost bij elkaar. Vergeef de ander altijd en houd altijd van elkaar. En dan is papa er nog. En er zijn Titi en oom Mau en tante Nancy en tante Caroline en tante Sue en ook nog zoveel lieve vrienden, die mij allemaal kenden en van mij hielden – en die aan jullie denken en voor jullie bidden en die om jullie geven. De liefde van al deze mensen is bij jullie, zodat jullie je niet zo alleen zullen voelen.

En tot slot: waar jullie ook gaan of staan, een deel van mij zal altijd bij jullie zijn. Mijn bloed stroomt in jullie. Jullie hebben de beste delen van mij geërfd. Hoewel ik lijfelijk niet meer hier zal zijn, zal ik over jullie waken.

Soms, wanneer jullie op jullie instrumenten spelen, doe ik mijn ogen dicht zodat ik alles beter kan horen. En wanneer ik dat zo doe, overvalt mij vaak de zekerheid dat wanneer jullie viool of piano ook maar zullen spelen, wanneer jullie dit met passie en toewijding doen, de muziek met zijn bijzondere macht mij zal wenken en ik er zal zijn. Ik zal dan bij jullie zitten, jullie aansporen het nog een keer te spelen en nog een keer en nog een keer, je helpen tellen, je helpen je elleboog in de juiste positie te houden, om goed te zitten. En daarna zal ik jullie omhelzen en jullie vertellen dat je het goed hebt gedaan en zeggen hoe trots ik ben op jullie. Ik beloof het. Maar zelfs lang nadat jullie er misschien voor hebben gekozen om te stoppen met viool- of pianospelen, zal ik nog naar jullie toe komen, op die merkwaardige of doodgewone momenten in het leven waarop je leeft met totale passie en toewijding. Dat kan zijn wanneer je op de top van een berg staat, terwijl je je verwondert over de buitengewone schoonheid om je heen en je vervuld van trots bent dat je de top hebt gehaald, of wanneer je je baby voor de eerste keer in je armen houdt, of wanneer je moet huilen omdat iemand je hart heeft gebroken, of misschien wanneer je je rot voelt omdat je weer een hele avond hard moet werken voor school of voor je werk. Weet dan dat jullie moeder zich ooit net zo heeft gevoeld en dat ik er nog altijd zal zijn om jullie vast te houden en moed in te spreken. Ik beloof het.

Ik heb vaak gedroomd dat wanneer ik sterf, ik eindelijk zal weten wat het zal zijn om de wereld te zien zonder visuele beperking, om in de verte te kunnen kijken, om de minutieuze details

van een vogel te kunnen zien, om auto te kunnen rijden. O, hoe verlang ik ernaar om eens perfect te kunnen zien, zelfs na al die jaren zonder. Ik verlang naar de dood om van mij een geheel te maken, om mij te geven wat mij was ontzegd in dit leven. Ik geloof dat deze droom waarheid zal worden. En evenzo, wanneer jullie tijd ooit komt, zal ik er zijn en zal ik op jullie wachten; zodat jullie ook weer wordt gegeven wat jullie hadden verloren. Ik beloof het. Maar in de tussentijd: lééf, mijn lieve kinderen. Leef een leven dat het waard is om geleefd te worden. Leef diep en leef compleet, doordacht, dankbaar, moedig en wijs. Lééf!

Ik houd van jullie voor altijd en altijd, tot in de oneindigheid, door ruimte en tijd.

Vergeet dat nooit.

Mama

De kansen

Het zou een echte familieaangelegenheid zijn, deze bruiloft. Midden in de zomer van 2013 kwam iedereen bij elkaar in Los Angeles, om daar de mooiste dag te vieren van mijn lieve jonge nichtje. Ik haalde het echter niet om erbij te zijn. Josh en ik waren met Mia en Belle vanuit New York naar L.A. gevlogen, met de bedoeling een week te blijven. Al gedurende een maand daarvoor had ik last van mijn maag – onduidelijk, maar het voelde anders dan dat je normaal last hebt van je maag. Misselijkheid, krampen en verstopping hadden ervoor gezorgd dat ik terechtkwam bij een gastro-enteroloog, maar er scheen niets ernstigs aan de hand te zijn. Eenmaal in L.A. begon ik heftig over te geven, en dus moest ik de bruiloft vieren op de afdeling Spoedeisende Hulp.

Een colonoscopie onthulde een massa, een gezwel, in het middelste overdwarse deel van mijn dikke darm; de darm was daar bijna geheel geblokkeerd. In diagnosetaal is een ‘massa’ iets wat onder aan de lijst staat van dingen waarvan je niet wilt dat artsen dat in jou vinden. Zelfs voordat er een biopsie was genomen, waren de artsen er behoorlijk zeker van dat dit in de richting van kanker wees. Maar ze wilden nog geen uitspraken met zekerheid doen voordat ze binnenin hadden gekeken.

Ik zal nooit het moment vergeten dat ik wakker werd in de

verkoeverkamer na de hemicolectomie (dikkedarmoperatie waarbij een gedeelte van de dikke darm wordt verwijderd, *red.*). Josh werd getroost door Tim, de verpleger, en dokter D.C., mijn chirurg. Josh werd verteld dat hij goed voor zichzelf moest zorgen zodat hij goed voor mij kon zorgen. Tim vroeg hem of hij al had gegeten, en voordat Josh kon antwoorden, gaf Tim hem een stuk van zijn eigen pizza. Zelfs in mijn nog half verdoofde staat, wist ik dat er iets helemaal fout moest zijn als iedereen zich bezighield met Josh en niet met mij, de persoon die net uit de operatiekamer was gekomen.

Dus toen dokter D.C.'s jeugdige gezicht in mijn blikveld verscheen, kermde ik: 'Is het alarmerend?' Gebaseerd op de stemming in de ruimte, verwachtte ik geheel en al dat het antwoord ja zou zijn.

In plaats daarvan zei dokter D.C.: 'Nee, het is niet alarmerend. Het is zeer ernstig, maar niet alarmerend.' Hij vertelde dat hij met succes de tumor had weggehaald, maar ook een 'uitzaaiing zo groot als een erwt' had gevonden in het buikvlies vlak boven mijn blaas, letterlijk een afgeleide druppel van de hoofdtumor. Ik dacht: oké, dat klinkt niet al te slecht – een druppel zo groot als een erwt en die ook was verwijderd – dus waarom was Josh dan zo overstuur?

Ik lag daar versuft, terwijl ik hun gesprekken over mij heen liet komen en ik mijzelf naar een wakkerder staat werkte. Dokter D.C. zei dat ik me later niets van wat er die avond werd gezegd zou herinneren. Josh zei hem dat hij daar niet zo zeker van moest zijn. Ik lachte in mijzelf. Al de jaren samen met mij hadden Josh geleerd dat mijn geest lijkt op een stalen val, en dat er, nog half onder narcose of niet, niets aan mij voorbijgaat (vooral als het iets is wat ik tegen hem kan gebruiken...).

Ik herinner me zelf heel veel van die avond. Nog boven op

het fysieke ongemak vlak na de operatie, herinner ik me dat ik dacht dat de operatie veel meer tijd in beslag had genomen dan de geschatte tweeënhalve uur, omdat het buiten al schemerig was. Ik herinner me dat mijn broer en mijn neef op bezoek kwamen in mijn ziekenhuiskamer. Maar wat ik me het meest herinner was dat iedereen het over cijfers en procenten had. Eén druppel uitzaaiing. Stadium IV. Zes procent, acht procent, tien procent, vijftien procent. Cijfers van dertig jaar oud.

Omdat ik één uitzaaiing had – afkomstig van de primaire tumor – in een ander deel van mijn lichaam, ongeacht de grootte ervan, werd ik ingedeeld in de categorie stadium IV. Stadium IV bij dikkedarmkanker wordt in verband gebracht met zeer lage overlevingskansen, ergens tussen de zes en vijftien procent. Dokter D.C. vertelde Josh die avond verschillende keren dat de statistieken voor overlevingskansen zijn gebaseerd op studies van dertig jaar oud en dat er daarom niet al te zeer op moet worden vertrouwd.

Toen ik eenmaal bevatte waarom iedereen bezig was met die cijfers, begreep ik ook waarom Josh zo overstuur was. Josh houdt namelijk enorm van cijfers. Hij kan heel ingewikkelde berekeningen doen uit het hoofd. Hij vroeg me bijvoorbeeld op verschillende momenten tijdens onze verkering: ‘Hoeveel kans denk jij dat er is dat we gaan trouwen?’ Hij kent ook elke uitslag van de Super Bowl sinds het begin van de Super Bowl. Hij weet dat Roger Federer op 5-3 verlies stond in de tweede set van de derde ronde van Wimbledon in 2009. Voor hem, zoals voor zoveel mensen, brengen cijfers en getallen orde in een anders chaotische wereld vol willekeur. En dat hij te horen kreeg dat zijn vrouw stadium IV dikkedarmkanker had en daarom, waarschijnlijk op basis van één getal, een overlevingskans van vijf jaar, was voor hem te begrijpen – en vooral desastreus.

Josh huilde die avond, en ook in de vroege ochtend van de volgende dag, toen hij keer op keer de overlevingskansen googelde van stadium IV dikkedarmkanker, vanuit de relaxfauteuil die een soort bed voor hem moest zijn. Het licht van zijn iPad wierp een angstaanjagend schijnsel op zijn gezicht in de verduisterde ziekenhuiskamer. Hij wilde eerst de statistieken niet met me bespreken uit angst dat ze mij zouden verontrusten, maar Josh kan nooit iets voor mij verborgen houden – dat is een van de redenen dat ik zoveel van hem houd.

Hij reageerde ongelooflijk toen bleek dat de cijfers me niet echt van streek maakten. ‘Nou en?’ zei ik. ‘Snáp je het dan niet?’ antwoordde hij, want hij wilde dat ik de ernst van de situatie begreep.

Hoeveel Josh ook van mij houdt, toch kan hij een fundamentele waarheid over mij niet begrijpen, om de eenvoudige reden dat hij mijn leven niet heeft geleid. Hij kan niet begrijpen dat mijn bestaan op deze planeet ervoor heeft gezorgd hoe weinig cijfers en getallen mij kunnen schelen. Cijfers betekenen voor mij: bij de pakken neerzitten. Ik vroeg hem die avond om terug te gaan naar 1976, naar de troosteloosheid en hopeloosheid van communistisch Vietnam, en de kansen te berekenen voor een blind meisje dat opgroeit in onvoorstelbare armoede, van haar ontsnapping aan het stigma van een fysieke misvorming die haar onaantrekkelijk zou maken voor iedere man en onwaardig om ooit moeder te zijn, en van het verduren van de schande te weten dat ze altijd de last zou dragen geboren te zijn in een trotse familie die voor haar zou moeten zorgen als een levenslange invalide.

Ik verlangde van Josh dat hij de kansen zag van dat meisje dat de zee overleefde waarin zoveel mensen verdronken, van haar vermogen later toch wat zicht te veroveren ondanks vele jaren

van oogzenuwbeschadiging, van het bereiken van academisch succes in weerwil van de lage verwachtingen binnen haar familie vanwege de onwetendheid die immigranten eigen is, van haar afstuderen aan Harvard Law School, van het hebben van een juridische carrière aan een van de meest prominente internationale advocatenkantoren ter wereld, en tot slot, van het trouwen met een knappe, briljante man uit het zuiden van Amerika en het hebben van twee prachtige dochters met hem. Natuurlijk had Josh geen oog voor deze kansen.

Josh heeft talloze uren besteed aan het lezen van medische studies, proberend de waarschijnlijkheid van mijn overleven daarmee te vergroten. Eén enkele uitzaaiing uitgezet tegen talloze uitzaaiingen biedt extra punten en betere percentages, net als dat mijn leeftijd en fitheid dat doen, het feit dat ik toegang heb tot de beste medische zorg ter wereld dat doet, en het feit dat ik geweldige ondersteuning krijg dat doet. Volgens Josh laten al deze dingen mijn kansen om nog vijf jaar te leven stijgen tot ergens in de buurt van zestig procent, wat voor hem ontieligelijk meer is dan zes procent.

Maar om eerlijk te zijn: zestig procent klinkt ook niet heel geweldig voor mij. Eigenlijk is alles minder dan honderd procent onvoldoende. Maar zoals we allemaal weten, is niets in het leven honderd procent. De kans dat een vrouw van onder de veertig dikkedarmkanker krijgt is 0,08 procent volgens een publicatie van de Mayo Clinic – Josh vertelt me dit soort dingen omdat ik zelf helemaal nooit iets googel dat te maken heeft met statistieken. Dat percentage van 0,08 is inclusief vrouwen die zijn behept met deze ziekte door zowel genetische als niet-genetische oorzaken. Mijn tumor toonde geen erfelijke kenmerken, wat betekent dat de waarschijnlijkheid dat ik deze vorm van kanker zou krijgen zelfs nog minder is dan 0,08 procent. Mijn